

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 1 mars 2010

Mål nr

Ö 623-09

KLAGANDE

UL

MOTPARTER

1. Föreningen Granen nr 10:s u.p.a. konkursbo, 757200-6885

c/o Advokat PF

2. Stiftelsen Deutsche Stiftung von 1871, 857208-8048

c/o Svanström Fastigheter AB

Vasagatan 5 C

411 24 Göteborg

Ombud: Advokat PL

SAKEN

Ansökan om intervention

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2009-01-27 i mål Ö 3460-08

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

UL ska ersätta Föreningen Granen nr 10:s u.p.a. konkursbo för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 5 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

UL ska ersätta Stiftelsen Deutsche Stiftung von 1871 för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 10 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

UL har yrkat bifall till sin ansökan om intervention.

Föreningen Granen nr 10:s u.p.a. konkursbo och Stiftelsen Deutsche Stiftung von 1871 har bestritt ändring.

Konkursboet och stiftelsen har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

1. Föreningen Granen nr 10:s u.p.a. konkursbo har vid tingsrätten yrkat förpliktande för Stiftelsen Deutsche Stiftung von 1871 att till konkursboet

återbära vissa fastigheter mot utgivande av 11 miljoner kr. Som grund för sin talan har konkursboet anfört att föreningen överlätit fastigheterna till stiftelsen och att överlåtelsen ska gå åter enligt 4 kap. 5 § konkurslagen, då den innebar att egendom på ett otillbörligt sätt undandrog föreningens borgenärer, då föreningen genom förfarandet ådrog sig en skatteskuld och därför blev insolvent samt då stiftelsen borde ha känt till såväl rättshandlingens otillbörlighet som föreningens insolvens.

2. Stiftelsen har bestritt käromålet på den grunden att rättshandlingen inte utgjorde något otillbörligt undandragande av föreningens egendom från dess borgenärer och att stiftelsen inte känt till eller bort känna till vare sig att överlåtelsen var att betrakta som otillbörlig eller att föreningen var eller genom överlåtelsen blev insolvent. Till stöd för sin inställning har stiftelsen anfört bl.a. att UL, som i egenskap av advokat biträdde såväl föreningen som stiftelsen vid överlåtelsen, utgick ifrån att överlåtelsen inte skulle medföra någon skattekonsekvens.

3. UL har ansökt om att få intervensera i målet på stiftelsens sida med stöd av 14 kap. 9 § rättegångsbalken. Till stöd för sin ansökan har han anfört i huvudsak följande. Målet rör hans rätt då parterna gjort falska påståenden om hans agerande i samband med överlåtelsen, vilka vid ett felaktigt beslut om återvinning hypotetiskt skulle kunna läggas till grund för skadeståndsansvar för hans del. Ett beslut om återvinning, som förutsätter att överlåtelsen varit otillbörlig, skulle kunna åberopas som grund för försumlighet från hans sida och få rättskraft i ett eventuellt skadeståndsmål mot honom. Därmed skulle de båda anspråken grundas på väsentligen samma omständigheter.

4. Såväl konkursboet som stiftelsen har motsatt sig att UL tillåts intervensera i målet och har gjort gällande att ett avgörande i detta mål inte får vare sig rättskraft mot honom eller bevisverkan i ett eventuellt skadeståndsmål mot honom.
5. Den fråga som Högsta domstolen har att avgöra är alltså om det föreligger förutsättningar för att UL ska få intervensera i målet på stiftelsens sida.
6. Enligt 14 kap. 9 § rättegångsbalken har den som inte är part i rättegången, men påstår att saken rör hans rätt och visar sannolika skäl för sitt påstående, rätt att inträda som intervenient. Kravet att den som vill intervensera ska visa sannolika skäl för att han har rätt att delta i rättegången innefattar såväl det som interventionssökanden påstår om sin egen rättsställning som det han påstår om dess beroende av rättegångens föremål (se Gärde m.fl., Kommentar till nya rättegångsbalken, 1949, s. 149).
7. Intervention kan enligt 14 kap. 11 § rättegångsbalken vara av två olika slag, nämligen ordinär eller självständig, beroende på grunden för interventionen. Båda kategorierna är underkastade kravet på att saken ska röra intervenientens rätt.
8. När det gäller frågan vad som avses med att saken rör intervenientens rätt anges i lagmotiven bara att det materiella rättsförhållande som är rättegångens föremål ska vara av betydelse för tredjemans rättsställning (se NJA II 1943 s. 178). I 1949 års kommentar till bestämmelsen uttalas att det materiella rättsförhållandet ska inverka rättsligen och inte bara faktiskt på den tredje mannens rättsställning. De fall som omfattas anges vara bl.a. sådana där inverkan på tredjemans rättsställning sker genom att denne

träffas av *rättskraften* hos domen i målet. Avseende frågan huruvida det kan åberopas som interventionsgrund att domen i ett mål kan få betydelse i en annan rättegång genom sin *bevisverkan*, anges att det är tveksamt i vilken utsträckning det kan ske men att övervägande skäl talar för att tillåta intervention i dessa fall, om anspråken stöder sig på väsentligen samma grund. (Se Gärde m.fl., a.a., s. 149.)

9. I den juridiska litteraturen har olika uppfattningar framförts i frågan under vilka förutsättningar intervention ska tillåtas (se – förutom Gärde m.fl., a.a. – t.ex. Ekelöf, Rättegång II, 8 uppl. 1996, s. 198 ff., Fitger, Rättegångsbalken, med supplement t.o.m. november 2009, s. 14:26 ff., och Nordh-Lindblom, Kommentar till RB, Häfte 2, 2003, s. 235 ff.).

10. I förevarande fall har UL gjort gällande att han skulle träffas av rättskraften hos ett avgörande i återvinningsmålet. Det faktum att frågan om återvinning blir rättskraftigt avgjord innebär dock inte att UL själv träffas av rättskraften i den meningen att hans rättsställning förändras genom avgörandet. Att ett avgörande i återvinningsfrågan skulle kunna ha betydelse för möjligheterna att väcka skadeståndstalan mot honom förändrar inte den saken. Någon rätt att intervensera på den nu angivna grunden föreligger alltså inte.

11. Nästa fråga blir då om ett avgörande i återvinningsmålet kan antas ha en sådan bevisverkan i en eventuell framtida skadestandsprocess mot UL att denne på den grunden har rätt att intervensera. UL har framhållit att det som skulle komma att prövas i ett sådant skadeståndsmål är om han genom felaktig rådgivning har agerat oaktsamt i samband med fastighetsöverlåtelsen. I återvinningsmålet är det emellertid inte aktuellt att pröva om

ULs rådgivning var oaktsam. Vad som ska prövas är – utöver frågorna om otillbörlighet och insolvens – spörsmålet om stiftelsen med framgång kan hävda god tro på grund av att dess företrädare var lekmän och förlitade sig på professionell rådgivning. Konkursboet, stiftelsen och UL är överens om att UL uttalade som sin uppfattning att överlåtelsen inte skulle medföra någon annan skattekonsekvens än stämpelskatt. Med hänsyn till det anförda skulle ett avgörande av frågan om stiftelsens goda tro, oavsett utgången, inte ha någon beaktansvärd inverkan på ULs förutsättningar att i en senare rättegång motbevisa ett påstående om att han varit oaktsam. Även om ULs agerande kan komma att beröras i återvinningsmålet kan det inte anses att talan i det målet och i ett eventuellt skadeståndsmål mot UL skulle stödja sig på väsentligen samma grund eller ens på likartade grunder.

12. Mot denna bakgrund kan UL inte anses ha visat sannolika skäl för att återvinningsmålet rör hans rätt på sådant sätt som krävs för att han ska få intervensera i målet. Hans överklagande kan därför inte vinna bifall. Med den utgången ska han ersätta konkursboet och stiftelsen för deras rättegångskostnader i Högsta domstolen.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Dag Victor, Severin Blomstrand (referent), Torgny Håstad och Marianne Lundius
Föredragande: beredningschefen Lena Råssjö